

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

İLHAM RƏHİMLİ

**AZƏRBAYCAN TEATR
ENSİKLOPEDIYASI**

ÜÇ CİLDDƏ

**II
CİLD**

Azərbaycan Milli
Kitabxanası

BAKI – 2017

**MİRZƏ
MUXTAR
MƏMMƏDOV**

(1841, Şuşa –
17.1.1929, Bakı).
Aktyor, müəllim.

Mirzə Muxtar Ələsgər oğlu Məmmədov milli səhnəmizin ilk peşəkar aktyorlarından idi.

Əvvəlcə mədrəsədə, iki il sonra, on bir yaşında türk-rus mütərəqqi məktəbində təhsil alıb. Fars və rus dillərini mükəmməl öyrənib. İyirmi yaşından Şuşada müəllimliklə məşğul olub. 1870-ci ildə Novruz bayramı münasibətilə hazırladığı «Qaravəlli» tamaşası camaatın çox xoşuna gəlib. Bundan sonra o, bütün bayramlarda məsxərəli oyunlara rəhbərlik edib. 1874-cü ildə Şuşada Mirzə Fətəli Axundzadənin «Hacı Qara» komediyasını tamaşasına səhnə quruluşu verib. Komediya Şuşadakı rus əsgərlərinin qarşısında (kazarımasında) göstərilib. Onun aktyorluğunun ilkin mərhələsi (1873 – 1883) Şuşa dövrünə aiddir.

1883-cü ildə Gəncəyə köçərək burada müəllimlik edib sonra Tiflisə gedərək xüsusi gimnaziyada təhsil almaqla bərabər türk-rus ilkin məktəbində dərs deyib. Səhnə vuruğunu hər iki şəhərdə, xüsusən Tiflisdə yerli həvəskarlar dəstəsində aktyorluğunu davam etdirməklə yanaşı özü də tamaşalar hazırlayıb. Beləliklə, Gəncə və Tiflis dövrü onun səhnə fəaliyyətinin ikinci mərhələsi kimi seçiyə bilər.

Mirzə Muxtar Məmmədov 1899-cu il

də Bakıya köçüb. Məktəblərdən birində müəllimliyini davam etdirib. Eyni zamanda «İkinci müsəlman dram cəmiyyəti», «Həmiyyəb», «Nıca», «Səfa», Hüseynqulu Sarabskinin «Opera artistləri dəstəsi», «Zülfüqar bəy və Üzeyir bəy Hacıbəyli qardaşlarının müdiriyyəti», Abbasmirzə Şərifzadənin «Müsəlman artistləri ittifaqı» teatr truppalarında aktyorluq edib.

Aktyorun ifa etdiyi əsas rollar: Əbül Qeys, İsfahan şahı, Həsənqulu bəy («Leyli və Məcnun»), «Əsli və Kərəm» və «Məşədi İbad», Üzeyir bəy Hacıbəyli, Bədircahan, Yetər («Ağakərim xan Ərdəbili» və «Hacı Qəmbər»), Nəcəf bəy Vəzirov,

Gülcəmal («Axsam səbri xeyir olar», Sultanməcid Qənzadə), Mirzə Qoşunəli və Mirzə Bayram («Dağlan tifaq», Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev), Səfər bəy və Arakel («Hacı Qara», Mirzə Fətəli Axundzadə), Şeyx Əhməd («Ölümlər», Cəlil Məmmədquluzadə), Molla Sübhən («Ədirnə fəthi»), Cəfər Cabbarlı, Cəfər xan («Nadir şah», Nəriman Nərimanov), Möbid («Ənuşirəvni-adil», Əbdürrəsul Şərifzadə), Keşiş («Qaçaqlar», Fridrix Şiller), Əhməd Rza («Sultan Əbdülhəmidin xəli», Mehdi bəy Hacınski), İbrahim («Qəzavət», S.Lanskoj), Zabit («Tariq ibn Ziyad», Əbdülhəq Hamid), Könüllü əsgər və Əkbər şah Hindu («Vətən» və «Qara bəla», Namiq Kamal), Zabit və Şiruyə («Dəmirçi Gavə», Şəmsəddin Sami).

Mirzə Muxtar Məmmədov Yetər, Hürri, Bədircahan («Yağışdan çıxdıq, yağmura düşdük», «Müsibəti-Fəxrəddin» və «Ağakərim xan Ərdəbili», Nəcəf bəy Vəzirov), Gülcəmal («Axsam səbri xeyir olar», Sultanməcid Qənzadə), Yetər («Ər və arvad», Üzeyir bəy Hacıbəyli), Pərizad («Dilin bəlası», yaxud «Şamdan bəy», Nəriman Nərimanov) qadın rollarını da oynayıb.

ТЕАТРЪ БАЛАХАНСКАГО КРУЖКА.

Въ Ляжкцу, 24 Апрель 1909 г.

КРУЖОКЪ МУСУЛЬМАНСКИХЪ ДРАМАТИЧЕСКИХЪ АРТИСТОВЪ
ПРЕДСТАВЛЕНО БУДЕТЬ:

**„ГЯВЭ“
(МУЗНЕЦЪ)**

Историческая пьеса въ 5 актахъ.

Соч. Ш.-САММ-БЕНА. Переводъ С.-Б. АХУНДОВА.

Дѣйств. происходитъ въ Персіи 550 лѣтъ до Рождества Христова.

Дѣйствующіи лица.

• Азианахъ (повелитель Ирана)	г-нь Гаджинскій
Галханъ (его министръ)	г-нь Гаджановскій
• Мейбу (сестра цари Даландина)	г-жа Тамачла
Хуш-Чофра (мнимая дочь Азианаха)	г-жа Кузнецова
Перишъ (Фридулъ) - мнимый сынъ пастуха Губада	г-нь
• Фернадъ (приближен. Азианаха)	г-нь Сарабскій
• Гипо (кученецъ)	г-нь Вели
• Мейрибаль (его жена)	г-жа Кузнецова
Байрамъ	г-нь Бабаевъ
• Рустанъ	г-нь Шарифовъ
Губадъ	г-нь Абасовъ
Ходро	г-нь Алливердовъ
• Нисоваръ	г-нь Кизымовскій
Ездъ	г-нь Шабановъ
Ферамерзъ	г-нь С. Измайловъ
Ширудъ	г-нь Мамедовъ
Главный вѣрецъ	г-нь Тамъ
Забигъ (офицеръ)	г-нь Казимовъ

Şəmsəddin Saminin «Dəmirçi Gavə» dramının tamaşa programı. Mirzə Muxtar Məmmədov bu tamaşada Şiruyə rolunu ifa edib. 24 aprel 1909